Dinas a Sir Abertawe

Cofnodion Cyfarfod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio

O bell drwy Microsoft Teams

Dydd Mawrth, 13 Gorffennaf 2021 am 10.00 am

Yn Bresennol: Paula O'Connor (Cadeirydd) oedd yn llywyddu

Y Cynghorydd(wyr)	**Y Cynghorydd(wyr)**	**Y Cynghorydd(wyr)**
C Anderson	P M Black	D W Helliwell
P R Hood-Williams	O G James	J W Jones
M B Lewis	S Pritchard	J A Raynor
L V Walton	T M White	

Aelod Lleyg
Julie Davies

Swyddog(ion)

Simon Cockings	Prif Archwiliwr
Jeff Fish	Ymchwilydd y Tîm Twyll Corfforaethol
Adam Hill	Dirprwy Brif Weithredwr/Cyfarwyddwr Adnoddau
Richard Horlock	Prif Swyddog Cyllido Allanol
Simon Jones	Arweinydd Strategol y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant, Gwasanaethau Cymdeithasol
Jeremy Parkhouse	Swyddog Gwasanaethau Democrataidd
Paul Relf	Rheolwr Cyllid Allanol
Jonathon Rogers	Ymchwilydd y Tîm Twyll Corfforaethol
Kelly Small	Pennaeth yr Uned Cyllid a Gwybodaeth
Ben Smith	Prif Swyddog Cyllid / Swyddog Adran 151
Debbie Smith	Dirprwy Brif Swyddog Cyfreithiol

Sefydliadau Cynrychioliadol
Jason Garcia Swyddfa Archwilio Cymru

Ymddiheuriadau am absenoldeb
Y Cynghorydd C E Lloyd

---

11 Ethol Is-gadeirydd ar Gyfer Blwyddyn Ddinesig 2021-2022.

Penderfynwyd ethol y Cynghorydd P R Hood-Williams yn Is-Gadeirydd ar gyfer Blwyddyn Ddinesig 2021-2022.

12 Datgeliadau o fuddiannau personol a rhagfarnol.

Yn unol â'r Côd Ymddygiad a fabwysiadwyd gan Ddinas a Sir Abertawe, datganwyd y buddiannau canlynol: -

Datganodd y Cynghorydd J A Raynor gysylltiad personol a rhagfarnol â Chofnod Rhif 14 – Adroddiad Blynyddol Archwiliadau Ysgolion 2021-22 a gadawodd y cyfarfod cyn i unrhyw drafodaethau gael eu cynnal ynglŷn â'r eitem honno.

Datganodd y Cynghorwyr P M Black a T M White gysylltiadau personol â Chofnod Rhif 14 – Adroddiad Blynyddol Archwiliadau Ysgolion 2020-21.

13 Cofnodion.

Penderfynwyd ethol y Cynghorydd P R Hood-Williams yn Is-Gadeirydd ar gyfer Blwyddyn Ddinesig 2021-2022.

14 Adroddiad Blynyddol Archwiliadau Ysgolion 2020-21. (Er Gwybodaeth) (Nick Davies / Kelly Small)

Cyflwynodd Nick Davies, y Prif Archwilydd, adroddiad a oedd yn darparu crynodeb o'r archwiliadau a gynhaliwyd mewn ysgolion gan yr Is-adran Archwilio Mewnol yn ystod 2020/21 a nododd rai materion cyffredinol a gododd yn ystod yr archwiliadau.

Darparodd Kelly Small, Pennaeth yr Uned Cyllid a Gwybodaeth ymatebion ar ran y Cyfarwyddwr Addysg. Ychwanegodd fod yr Adran yn falch iawn o'r adroddiad ac yn croesawu'r gefnogaeth a ddarparwyd gan Archwilio Mewnol.

Amlinellwyd y cynhelir archwiliad o bob ysgol gynradd, uwchradd ac arbennig yn Abertawe bob 3 blynedd. Roedd rhaglen archwilio safonol yn bodoli ar gyfer pob sector ysgol.

Am nifer o flynyddoedd paratowyd adroddiad a oedd yn crynhoi'r archwiliadau a wnaed mewn ysgolion bob blwyddyn gan y Cyfarwyddwr Addysg a'r Pwyllgor Archwilio. Roedd yr adroddiad hefyd wedi nodi'r themâu cyffredin a ganfuwyd yn ystod yr archwiliadau.

Atodwyd Adroddiad Blynyddol Archwiliadau Ysgolion 2020/21 yn Atodiad A.

Tynnwyd sylw at y ffaith bod eleni wedi bod yn arbennig o anodd wrth geisio trefnu a chynnal archwiliadau ysgol ar draws yr awdurdod oherwydd pandemig y Coronafeirws a'r cyfyngiadau sydd ar waith mewn perthynas ag ymweliadau safle corfforol. Cydnabuwyd bod y mesurau a gyflwynwyd ar draws y cyngor yn anochel wedi cael effaith ar allu'r tîm i gychwyn a datblygu archwiliadau ysgolion unigol.

Ychwanegwyd, er nad oedd Archwilio Mewnol wedi gallu cwblhau'r rhan fwyaf o'r archwiliadau ysgolion cynradd, arbennig a chyfun, eu bod wedi gallu cynnal adolygiadau thematig yn cwmpasu'r meysydd risg allweddol sef ‘Caffael’ a ‘Chronfeydd Ysgolion’ yr adroddwyd amdanynt yn flaenorol i roi sicrwydd ar draws y

boblogaeth hon. Cwblhawyd tri adolygiad archwilio thematig yn cwmpasu gweithgareddau caffael ar draws yr ysgolion cynradd, arbennig a chyfun a oedd i fod i gael eu harchwilio yn ystod y flwyddyn, yn ogystal ag archwiliad o gronfeydd answyddogol, a reolir gan yr ysgolion cynradd ac un ysgol arbennig a drefnwyd. Roedd y Tîm hefyd wedi llwyddo i gwblhau wyth archwiliad ysgol gynradd unigol o bell yn ystod y flwyddyn.

Gofynnodd y pwyllgor nifer o gwestiynau i'r Prif Archwiliwr a Phennaeth yr Uned Ariannu a Gwybodaeth, a ymatebodd yn briodol. Roedd y trafodaethau'n ymwneud â'r canlynol: -

- Archwiliadau ysgolion cyfun heb eu cwblhau oherwydd cyfyngiadau'r pandemig ac felly'n cael eu symud ymlaen i'r flwyddyn ariannol gyfredol.
- Sicrhau bod manylion ynghylch hyfforddiant ar gyfer cronfeydd answyddogol yn cael eu rhoi ar agendâu cyfarfodydd cyrff llywodraethu ysgolion ym mis Medi 2021.
- Mae adroddiadau Archwiliadau Ysgolion hefyd yn cael eu darparu i gadeiryddion cyrff llywodraethu a'r Adran Addysg sy'n eu monitro'n barhaus.
- Cael y gwerth gorau am arian mewn ysgolion a rhoi sicrwydd, yn enwedig ers i'r trothwy Rheolau Gweithdrefn Contract Band A godi o £5,000 i £10,000.
- Y gwerth gorau a gafwyd o'r adolygiadau a gynhaliwyd ar thema.
- Cynnwys rheoli risgiau mewn archwiliadau ysgolion yn y dyfodol er mwyn sicrhau bod strwythurau llywodraethu'n ddigonol.
- Ailddechrau arolygiadau Estyn ym mis Medi 2021, y diffyg arolygiadau rhwng mis Ebrill 2020 a mis Medi 2021 oherwydd COVID-19 a'r sicrwydd a gafwyd gan gynghorwyr herio sy'n ymweld ag ysgolion.
- Mwy o brofion ar gyfrifon cronfeydd answyddogol ysgolion, ~~y~~ gan arwain at gynnydd mewn diffyg cydymffurfio a'r hyfforddiant arfaethedig yn cael ei drefnu i fynd i'r afael â'r materion a amlygwyd.

Nododd y Cadeirydd y bwlch yn arolygiadau Estyn rhwng mis Ebrill 2020 a mis Medi 2021 oherwydd COVID-19.

15 Adran Archwilio Mewnol - Swyddogaeth Twyll Adroddiad Blynyddol 2020/2021. (Er Gwybodaeth) (Jeff Fish / Jonathon Rogers)

Cyflwynodd Jeff Fish a Jonathan Rogers, Ymchwilwyr y Tîm Twyll Corfforaethol, grynodeb 'er gwybodaeth' o'r gwaith a gwblhawyd gan Swyddogaeth Twyll yr Is-adran Archwilio Mewnol yn 2020/21.

Darparodd yr adroddiad grynodeb o weithgareddau'r Swyddogaeth Twyll ar gyfer 2020/2021 a gwerth y swyddogaeth, ac adolygwyd cyflawniadau o'u cymharu â'r canlyniadau targed a gynhwyswyd yng Nghynllun Gwrth-dwyll y Swyddogaeth Twyll ar gyfer 2020/21.

Roedd y trosolwg o'r gwaith a wnaed yn amlygu'r gwaith sylweddol a gwblhawyd ar gynlluniau cymorth grant COVID-19, datblygu gweithdrefnau ataliol, asesiadau risg a gwiriadau ôl-sicrwydd yn ogystal ag ymchwilio i achosion posib o dwyll.

Cynyddodd nifer yr adroddiadau a dderbyniwyd gan y tîm yn ystod 2020/21 yn sylweddol bron 50%, yn ogystal â'r gwaith COVID-19 nas cynlluniwyd, y dangosir manylion yn y tablau priodol yn yr adroddiad. Parhaodd y cynnydd hwn i adlewyrchu ymwybyddiaeth uwch a phroffil gweladwy'r tîm fel y gronfa ar gyfer honiadau allanol a mewnol yn ymwneud â swyddogaethau'r cyngor.

Roedd gweithgareddau allweddol 2020/21 yn cynnwys y meysydd gwaith canlynol: -

- Gwaith ar y cyd gyda Gwasanaeth Gwrth-dwyll, Cydymffurfio a Dyled yr Adran Gwaith a Phensiynau.
- Menter Twyll Genedlaethol 2020.
- Ymwybyddiaeth o Dwyll.
- Gwaith rhwng asiantaethau a chyfnewid data.
- Ymchwiliadau sy'n ymwneud â gweithwyr.
- COVID-19.

Nododd yr Adolygiad o ganlyniadau yn erbyn Cynllun Swyddogaeth Twyll 2020/21 mai dim ond un o'r saith gweithgaredd Swyddogaeth Twyll arfaethedig a gyflawnwyd yn llawn, gyda phedwar ohonynt yn cael eu cyflawni'n rhannol. Roedd Atodiad 1 yn rhoi manylion y gweithgareddau hyn. Y prif ffactor ar gyfer peidio â chyflawni'r canlyniadau arfaethedig yn 2020/21 oedd dargyfeirio adnoddau ar gyfer COVID-19 er mwyn darparu cymorth grant.

Gofynnodd y Pwyllgor gwestiynau i'r swyddogion a ymatebodd yn briodol. Roedd y trafodaethau'n ymwneud â'r canlynol: -

- Ceisiadau yn ôl y math o grant – gwiriadau cais am grantiau addasu adeiladau.
- Ymchwilio i atgyfeiriadau a dderbyniwyd, yn enwedig y rheini na chawsant eu cyflawni’r llynedd o ganlyniad i COVID-19.
- Pwysigrwydd ymwybyddiaeth y cyhoedd o'r gwasanaeth fel gwasanaeth ataliol a rhoi sicrwydd.
- Sut mae'r cydweddiadau o fewn y Fenter Twyll Genedlaethol yn cael eu rheoli o fewn yr Awdurdod a sut mae’r canlyniadau wedi bod yn debyg iawn dros nifer o flynyddoedd.

Diolchodd Ben Smith, Adran 151/Prif Swyddog Cyllid i'r tîm a'u llongyfarch ar eu cyflawniadau. Tynnodd sylw at werth y tîm a dywedodd y byddai adnoddau ychwanegol yn cael eu hystyried.

Diolchodd y Cadeirydd a'r Pwyllgor hefyd i'r tîm am eu gwaith ac roeddent yn falch iawn bod adnoddau tîm ychwanegol yn cael eu hystyried.

Y Cynghorydd P R Hood-Williams (Is-gadeirydd) fu'n llywyddu

16 Rhaglen Hyfforddiant Ddrafft y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio. (Adam Hill)

Cyflwynodd Adam Hill, Dirprwy Brif Weithredwr Raglen Hyfforddi ddrafft y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.

Esboniwyd bod canllawiau a gyhoeddwyd gan CIPFA yn 2018 o'r enw 'Canllawiau Ymarferol i Awdurdodau Lleol a'r Heddlu' yn darparu Fframwaith Gwybodaeth a Sgiliau ar gyfer Pwyllgorau Archwilio. Roedd y Fframwaith yn argymell y Meysydd Gwybodaeth Craidd canlynol ar gyfer Aelodau'r Pwyllgor Archwilio:

- Gwybodaeth sefydliadol
- Rôl a gweithredoedd y Pwyllgor Archwilio
- Llywodraethu
- Archwilio Mewnol
- Rheoli ariannol a chyfrifeg
- Archwilio Allanol
- Rheoli Risgiau
- Gwrth-dwyll
- Gwerthoedd llywodraethu da

Ceir crynodeb o fanylion yr wybodaeth graidd sy'n ofynnol a sut y gellir ei chymhwyso yn Atodiad 1.

Nodwyd nad oedd dyddiadau'r hyfforddiant wedi'u cytuno eto ac y byddent yn cael eu nodi unwaith y cytunwyd ar y cynllun hyfforddi.

Cadarnhaodd y Pwyllgor y byddent yn hapus i fynychu sesiynau hyfforddi y tu allan i gyfarfodydd ac ychwanegodd fod hyfforddiant ar-lein yn rhoi mwy o hyblygrwydd o ran amseru/cynnwys y sesiynau.

Penderfynwyd cymeradwyo Rhaglen Hyfforddi'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.

17 Archwilio Cymru - Adolygiad dilynol o drefniadau Diogelu Corfforaethol plant, yng Nghyngor Abertawe. (Er Gwybodaeth) (Simon Jones)

Cyflwynodd Simon Jones, Swyddog Gwella Strategaeth a Pherfformiad y Gwasanaethau Cymdeithasol, Adolygiad Dilynol Swyddfa Archwilio Cymru (SAC) o Drefniadau Diogelu Corfforaethol – adroddiad Plant Cyngor Abertawe, 'er gwybodaeth'.

Amlinellwyd bod yr adroddiad yn rhoi trosolwg o adroddiad ac argymhellion SAC, mewn perthynas â diogelu plant. Roedd hefyd yn tynnu sylw at y camau gwella a gymerwyd gan y Grŵp Diogelu Corfforaethol i fynd i'r afael ag argymhellion.

Darparwyd crynodeb o gefndir yr adolygiad dilynol a gynhaliwyd y llynedd, a'r dull a ddefnyddiwyd gan SAC wrth lunio'i hadroddiad a gyhoeddwyd ym mis Chwefror

2020, ynghyd â'r camau gweithredu arfaethedig. Darparodd Atodiadau 1 a 2 y rhaglen waith a'r camau gweithredu a nodwyd gan y Grŵp Diogelu Corfforaethol/grwpiau tasg

Ychwanegwyd y byddai cynnydd yn erbyn argymhellion ac adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru yn cael ei fonitro yn Adroddiad Blynyddol y Cyngor ar Ddiogelu.

Nododd yr Is-gadeirydd fod y Pwyllgor eisoes wedi tynnu sylw at bryderon ynghylch y profion GDG a ddarparwyd gan yr Awdurdod a disgwylid adroddiad pellach yn ddiweddarach yn y flwyddyn.

Trafododd y pwyllgor y canlynol: -

- Mesurau perfformiad corfforaethol mewn perthynas â chydymffurfiaeth â gwiriadau GDG.
- Hyfforddi staff ysgol ar Drais yn Erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (VAWDASV).
- Monitro a chyflymu'r gyfradd gydymffurfio o ran hyfforddiant diogelu.
- Sicrhau bod dyddiadau cyflawni'r cynllun gweithredu yn cael eu bodloni.
- Monitro contractau a'r risg bosib o gaffael ysgolion yn y dyfodol.
- Symud gwirfoddolwyr mewn ysgolion i'r system Oracle.
- Yr hyfforddiant afreolaidd a ddarperir i Gynghorwyr sy'n gweithredu fel llywodraethwyr ysgol a'r angen i'w wella yn y dyfodol.
- Nifer y grwpiau sy'n ymwneud â diogelu a sicrhau bod cylch gorchwyl clir ar waith ar gyfer pob un er mwyn osgoi dyblygu/deall cyfrifoldebau.
- Cyflwyno cartrefi plant preifat yn Abertawe yn ddiweddar a'r angen i sicrhau bod y system yn ddigon deinamig i fynd i'r afael â'r newidiadau.
- Ysgolion oedd wedi dewis peidio ag ymrwymo i'r Cytundeb Lefel Gwasanaeth gyda'r Awdurdod am eu bod yn teimlo nad oeddent yn cael gwerth am arian, a rhai ysgolion yn ennill y sgiliau perthnasol yn fewnol.

Dywedodd y Dirprwy Brif Weithredwr y byddai'n trafod y materion a godwyd yn yr adroddiad â Swyddog Gwella Strategaeth a Pherfformiad y Gwasanaethau Cymdeithasol ac yn adrodd yn ôl wrth y Pwyllgor.

Penderfynwyd y dylid darparu adroddiad diweddaru i'r Pwyllgor sy'n rhoi sicrwydd ar y canlynol: -

- bod dyddiadau'r Cynllun Gweithredu’n cael eu bodloni;
- yr eir i'r afael â'r risg bosib o ran contractau caffael/monitro ysgolion;
- bod hyfforddiant ar gyfer Cynghorwyr sy'n Llywodraethwyr Ysgolion yn cael ei ddarparu yn y dyfodol;
- bod eglurder yn cael ei roi ynghylch cylch gorchwyl / cyfrifoldebau'r gwahanol grwpiau sy'n cefnogi'r Bwrdd Diogelu Corfforaethol.

18 Adroddiad Olrhain Camau Gweithredu'r Pwyllgor Archwilio. (Er Gwybodaeth) (Jeremy Parkhouse)

Darparwyd Adroddiad Olrhain Camau Gweithredu'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio 'er gwybodaeth'.

19 Cynllun Gwaith y Pwyllgor Archwilio. (Er Gwybodaeth) (Jeremy Parkhouse)

Adroddwyd am Gynllun Gwaith y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio 'er gwybodaeth'.

Nodwyd y byddai'r cyfarfod nesaf yn gyfarfod Pwyllgor Arbennig am 10am ddydd Mawrth, 24 Awst 2021.

Daeth y cyfarfod I ben am 11.34 am

Cadeirydd